

AZ EGYENSÚLYOZÓ KÉPESSÉG ÉS A BESZÉDÉSZLELÉS NÉHÁNY ASPEKTUSA KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK

Barthel Betty*, D. Molnár Éva**

**Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola*

***Szegedi Tudományegyetem, Magatartástudományi Intézet*

Kulcsszavak: egyensúlyozó képesség; nyelvi zavar; beszédészlelés

Az egyensúlyozó képesség a mozgáskoordináció meghatározó összetevője (Hirtz et al., 2004). Statikus (ST-E), dinamikus (DIN-E) és végtagegyensúlyozó (VÉGT-E) változatát különböztethetjük meg. Számos kutatás kimutatta a fejlődési koordinációs zavar és a nyelvi fejlődési zavar közötti összefüggéseket, de kevés vizsgálat foglalkozik az egyensúlyozó képesség és a nyelvi zavarok kapcsolatának feltárásával. Vizsgálatunkban arra kerestük a választ, hogy a különféle egyensúlyozó képességek és a beszédészlelés egyes komponensei között találunk-e összefüggéseket, és ezek miben különböznek. A minta az Alapozó Terápiák Alapítványánál az elmúlt 10 évben vizsgált gyermekek anamnesztikus és helyi felméréseinek adatbázisából véletlenszerűen kiválasztott 300 fő digitalizált adataiból származik. Az egyensúlyi képességek és a beszédészlelés egyes vonatkozó adatai 178 és 137 fő esetében álltak rendelkezésre. Életkoruk 4 év 9 hó és 16 év 8 hó közötti ($M = 7$ év 10 hó, $SD = 2$ év 4 hó), a nemek aránya 66% fű, 34% leány. A vizsgálatot az Alapítvány e célra kialakított helyiségében, az Alapítvány vezető terapeutái végezték. A ST-E képességet egy lábon állással (≤ 20 mp), a DIN-E képességet padlóra helyezett kötélén tyúklépés-járással (0–5 skálán: 0 = teljesen sikertelen próbálkozás vagy hárít – 5 = automatizált és harmonikus kivitelezés), a VÉGT-E képességet „pincértálcával” feladattal (0–5 skálán: l. DIN-E) mértük. A beszédészlelést GMP-tesztel tártuk fel (Gósy-féle Beszédpercepciók Teszt, Gósy, 1989). Altesztjei a hierarchikus észlelési modell egyes szintjein mérnek fejhallgatón át változó feltételekkel hallott szavak/mondatok visszamondásával. Külön és felcserélhető sorrendben is alkalmazhatók. 10-10 feladtból állnak, melyek sikeres megoldását %-osan értékeltük. A mért eredményeket életkor-független értékekké indexáltuk. Eredményeinkben az egyensúlyozó képesség típusai és a nyelvi készségek aspektusai között több összefüggés is kimutatható. A ST-E képességgel szignifikáns kapcsolatot találtunk a „Szűkített frekvenciájú mondatok visszamondása” (GMP 4; bal lábon Pearson $r = 0,35$, $p \leq 0,001$; jobb lábon Pearson $r = 0,29$, $p \leq 0,004$) és a „Gyorsított mondatok visszamondása” (GMP 5) esetében (bal lábon Pearson $r = 0,30$, $p \leq 0,001$; jobb lábon Pearson $r = 0,23$, $p = 0,011$). A VÉGT-E képességgel a GMP5 esetében találtunk szignifikáns kapcsolatot (Pearson $r = 0,26$, Kendall’s Tau-b = 0,205, $p = 0,002$). Az egyensúlyozó képességek és a „Mondatazonosítás zajban” (GMP 2), valamint a „Logatomok szeriális észlelése” (GMP 10) részteszt eredményei között nem látható kapcsolat. Az összefüggések kauzális magyarázata további kutatásokat igényel, ugyanakkor vizsgálatunk alátámasztotta az egyensúlyozó képesség és a beszédészlelés közötti összefüggések meglétét a fonetikai és/vagy akusztikai észlelés szintjén, amikor a beszédhangok módosultak. Ez az eredmény a belső fülhöz kapcsolódó ingerfeldolgozás érintettségére irányítja a figyelmet.